

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

28.06.2022. Nr. 1.7-2/612

Uz 02.06.2022 Nr. SNP/22/4.7/1737

Smiltenes novada pašvaldībai

Par SIA “Alūksnes slimnīca”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Smiltenes novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA “Alūksnes slimnīca”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī viedokli ir sniegusi biedrība “Latvijas Slimnīcu biedrība”, biedrība “Alūksnes nevalstisko organizāciju atbalsta centrs”, tad KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 81,92 % SIA “Alūksnes slimnīca” kapitāldaļu pieder Alūksnes novada pašvaldībai, savukārt 18,08 % – Smiltenes novada pašvaldībai.¹

Izvērtējumā norādīts, ka, ņemot vērā, ka ģeogrāfiski Alūksnes pilsēta ir tuvu Apes pilsētai, kas administratīvi teritoriālās reformas rezultātā ir pievienota Smiltenes novadam, tad SIA “Alūksnes slimnīca” pakalpojumus pilnā apmērā izmanto arī Apes pilsētas un apkārtnējo pagastu iedzīvotāji. Tādējādi visi secinājumi un ieguvumi no SIA “Alūksnes slimnīca” ir attiecināmi ne tikai uz Alūksnes pilsētu, bet arī uz tās apkalpojošo reģionu, t.sk. Smiltenes novada administratīvo teritoriju, it īpaši Apes pilsētu un apkārtnējiem pagastiem.

SIA “Alūksnes slimnīca” ir neatliekamā daudzprofilu II līmeņa slimnīca, kas prioritāri sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību 24 stundas diennaktī šādos profilos: ķirurģija, reanimācija un intensīvā terapija, traumatoloģija, terapija, neiroloģija, bērnu pediatrija un ginekoloģija. SIA “Alūksnes slimnīca” sniedz neatliekamo ambulatoro un stacionāro palīdzību Alūksnes, Smiltenes un citu novadu iedzīvotājiem, kā arī Nacionālo bruņoto spēku un NATO kontingenta karavīriem.

Pašvaldības ieskatā SIA „Alūksnes slimnīca” darbojas stratēģiski svarīgā nozarē. Tāpat

¹ <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/40003252612>

Pašvaldības ieskatā konkrēto pakalpojumu sniegšanas tirgū pastāv tirgus nepilnība, kas saistīta ar speciālistu trūkumu lauku reģionos. Mazais iedzīvotāju skaits nerada pietiekamu ekonomisko pamatojumu plašākai un daudzveidīgākai pakalpojumu klāsta attīstībai. Ir veselības aprūpes pakalpojumi, kurus tā nespēj nodrošināt, tādēļ ir noslēgts sadarbības līgums ar SIA “Vidzemes slimnīca”.

SIA „Alūksnes slimnīca” ir aptaujājusi privātos uzņēmējus, kuri varētu piedāvāt alternatīvus veselības aprūpes pakalpojumus, kā rezultātā noskaidrots, ka ārstniecības pakalpojumus piedāvā tikai ģimenes ārstu un atsevišķas ārstu prakses. Pašvaldība norādījusi, ka stacionāra darbība nav privātā sektora interesēs. Ja tiktu pārtraukta kapitālsabiedrības darbība, tiktu apdraudēta Alūksnes un tuvāko novadu iedzīvotāju veselība un dzīvība, jo specializētās slimnīcas atrodas vairāk nekā 100 km attālumā.

Tāpat SIA “Alūksnes slimnīca” sniedz arī papildpakalpojumus, iznomājot sev piederošas telpas privātajiem veselības aprūpes tirgus dalībniekiem, piemēram, ģimenes ārstu praksēm un zobārstniecības pakalpojuma sniedzējiem.

Biedrība “Latvijas Slimnīcu biedrība” uzskata, ka Alūksnes novada pašvaldības iesaiste kā kapitāla daļu turētājam SIA “Alūksnes slimnīca” ir saglabājama.

Biedrība “Alūksnes nevalstisko organizāciju atbalsta centrs” norādījusi, ka SIA “Alūksnes slimnīca” ir labākais veids kā organizēt Alūksnes novada iedzīvotājiem veselības aprūpes pieejamību tuvāk viņu dzīvesvietai. SIA “Alūksnes slimnīca” nodrošina ambulatoros un stacionāros pakalpojumus, kā arī neatliekamo medicīnisko palīdzību. Līdzvērtīga veselības aprūpes pakalpojuma sniedzēja novada administratīvajā teritorijā nav, tādēļ svarīgi saglabāt pašvaldības līdzdalību SIA “Alūksnes slimnīca”, tādējādi nodrošinot plaša spektra veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību novada iedzīvotājiem.

Ievērojot minēto, Pašvaldības ieskatā, līdzdalība SIA “Alūksnes slimnīca” uzskatāma par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam, jo tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu šajā jomā un tās sniegtie pakalpojumi ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Ņemot vērā Pašvaldības Izvērtējumā norādīto informāciju, kā arī pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, ka SIA „Alūksnes slimnīca” darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem. Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

Ievērojot, ka SIA “Alūksnes slimnīca” ir veikusi privāto uzņēmēju aptauju, konstatējot, ka pastāv nepilnīgs pakalpojumu piedāvājums no privātā sektora puses, pirmšķietami ir pamats uzskatīt, ka SIA “Alūksnes slimnīca” sniegto pakalpojumu tirgū pastāv tirgus nepilnība.

KP atbalsta pašvaldības iniciatīvu iznomāt SIA “Alūksnes slimnīca” telpas privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi ne tikai pilnveidojot konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

Attiecībā uz SIA “Alūksnes slimnīca” sniegto pakalpojumu cenām, Pašvaldība Izvērtējumā ir norādījusi, ka konkrētās cenas regulē konkurence, vienlaikus, atzīstot, ka tās sniegto pakalpojumu cenas nenosedz izmaksas. Saskaņā ar Pašvaldības norādīto informāciju, minētais ir saistīts ar to, ka, paceļot cenas, palielināsies to pacientu skaits, kas nevarēs atļauties pakalpojumus, kā rezultātā būtiski pasliktināsies iedzīvotāju veselības stāvoklis.

KP ieskatā, Pašvaldības norādītais netieši liecina par to, ka atsevišķu pakalpojumu pieejamībai cenu noteikšanā tiek ņemti vērā arī sociāli apsvērumi. Kaut arī sociālās palīdzības

un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšana ir atzīstama par būtisku, KP ieskatā, minētie jautājumi primāri būtu risināmi, nodrošinot atbalstu konkrētām iedzīvotāju grupām, iedzīvotājiem pašiem ļaujot izvēlēties pakalpojuma sniedzējus. Savukārt publiskas personas kapitālsabiedrībai cenas būtu nosakāmas, ņemot vērā pakalpojuma izmaksas.

Ņemot vērā, ka ar nepamatoti zemu cenu noteikšanu publiskas personas kapitālsabiedrībai var tikt sniegtas konkurences priekšrocības pār citiem konkurējošiem tirgus dalībniekiem Konkurences likuma 14.¹ panta izpratnē, KP ieskatā, Pašvaldībai ir nepieciešams pārskatīt kapitālsabiedrības sniegto pakalpojumu cenu politiku.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un kapitālsabiedrības regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu², konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Tāpat KP aicina iepazīties ar KP Apkopojumu par 2020. un 2021. gadā sniegtajiem atzinumiem par publisko personu kapitālsabiedrību darbību veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas jomā.³

Priekšsēdētāja p. i.

L. Daugaviete

² Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate

³ Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/10028/download>